

М.А. Тавасаров^{*1}, П.Б. Сейітқазы¹

¹Л.Н. Гумилев атындағы Еуразиялық ұлттық университеті,
Астана, Қазақстан

БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТІҢ ГНОСТИКАЛЫҚ ІСКЕРЛІГІН МЕДИАБІЛІМ ҮДЕРІСІНДЕ ЖЕТІЛДІРУДІҢ ЖОЛДАРЫ

Андатпа

Мақалада, болашақ әлеуметтік педагогтің медиабілім беру үдерісіндегі гностикалық іскерлігін жетілдіру мәселесінің бағыттары қарастырылған. Заманауи білім беруді дамытуда медианың мүмкіндіктерін белсенді пайдалану негізгі трендке айналуда. Қазіргі таңда, педагогикалық мамандарды даярлауға арналған әлеуметтік тапсырыс пен заманауи білім беру жүйесі негізінде, медиа және ақпараттық кеңістіктің өзгеруі жағдайында педагогикалық қызметін тиімді ұйымдастыра алатын және оның нәтижелерін бағалай білетін болашақ әлеуметтік педагогтің гностикалық іскерліктерін медиабілім үдерісінде жетілдіру өзекті мәселелердің біріне айналып отыр. Заманауи қоғам медиа мен цифрлық технологиялар әлемінде өмір сүруде. Әлеуметтік педагогті даярлаудың тәжірибесі білім берудегі адам мен қоғам арасындағы өзара байланыстың даму заңдылықтары мен деңгейін көрсетеді. Медиабілім адамның әлеуметтік өмірін қамтамасыз ету үдерісін бағалау өлшемдері тұрғысынан өзіндік ерекше жүйе. Білім берудің заманауи мәселелері педагогикадағы теориялық-практикалық зерттеулердің әдіснамалық негіздемесін талап етеді. Қазіргі ғылымда әдіснама күрделі теориялық және практикалық мәселелерді шешуде оларды қолданудағы ең алдымен дүниетанымдық қағидалардың жиынтығы ретінде қарастырылады: бұл зерттеушінің дүниетанымдық ұстанымы, сонымен бірге бұл таным әдістері туралы білім, оларды нақты қолданудың бастапқы қағидалары мен тәсілдерін негіздейтін практикалық қызмет. Әдіснаманың жоғары философиялық деңгейінің мазмұны білімнің жалпы қағидаларын және жалпы ғылымның категориялық жүйесін құрайды. Демек, ғылымдар – фактілер, құбылыстар, тілдер, әдістерге; іс-әрекет-білімді меңгеру, міндеттерді шешу, тәжірибе жүргізу, шығармашылық жұмыстарға; білім-анықтау, түсініктер, заңдар, теорияларға негізделеді. Ғылыми педагогикалық әдебиеттерді зерделеу барысында әдіснамалық тұғырлары мен ұстанымдар, медиабілім үдерісінде болашақ әлеуметтік педагогтің гностикалық іскерлігін жетілдіру бағыттары негізінде қарастырылды. Зерттеу мақсаты – медиабілім және цифрлық мәселелер бойынша отандық және шетелдік жұмыстарды талдау мен зерделеу, медиабілім мен цифрлық технологияларды білім беруде пайдалану, болашақ әлеуметтік педагогтің гностикалық іскерлігін медиабілім үдерісінде жетілдірудің жолдары мен құрылымдық мазмұндық моделін айқындау. Нәтижесінде, болашақ әлеуметтік педагогтің оқу міндеттерінің құрамы, технологияларды пайдалану мүмкіндіктері және қажетті іскерліктер құрамы анықталды.

Түйін сөздер: әлеуметтік педагог, гностикалық іскерліктер, педагогикалық іскерлік, медиабілім, медиабілім іскерліктері, медиа-технология, ақпараттық технология, цифрлық технология.

Тавасаров М.А., *¹ Сейітқазы П.Б. ¹

¹Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева,
Нур-Султан, Казахстан

ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ГНОСТИЧЕСКИХ УМЕНИЙ БУДУЩЕГО СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ПРОЦЕССЕ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация

В статье рассмотрены направления проблемы совершенствования гностических умений будущего социального педагога в процессе медиаобразования. В развитии современного образования основным трендом становится активное использование возможностей медиа. В настоящее время одной из актуальных проблем в процессе медиаобразования становится совершенствование гностических умений будущего социального педагога, способного эффективно организовывать педагогическую деятельность и оценивать ее результаты в условиях трансформации меди и информационного пространства на основе социального заказа на подготовку педагогических кадров и современной системы образования. Современное общество живет в мире меди и цифровых технологий. Опыт подготовки социального педагога отражает закономерности и уровень развития взаимосвязи человека и общества в образовании. Следовательно, медиаобразование это своеобразная система с точки зрения критериев оценки процесса обеспечения социальной жизни человека. Современные проблемы образования требуют методологического обоснования теоретико-практических исследований в педагогике. В современной науке методология рассматривается, прежде всего, как совокупность мировоззренческих принципов в их применении при решении сложных теоретических и практических задач: это мировоззренческая позиция исследователя, в то же время это знание методов познания, практическая деятельность, обосновывающая первоначальные принципы и способы их реального применения. Содержание высокого философского уровня методологии составляет общие принципы знания и категориальную систему науки в целом. Наука – факты, явления, языки, методы; действие-овладение знаниями, решение задач, проведение экспериментов, творческая работа; знание-определение, понятия, законы, теории. В ходе изучения научно-педагогической литературы были рассмотрены методологические подходы и позиции, направления совершенствования гностических умений будущего социального педагога в процессе медиаобразования. Цель исследования – анализ и изучение отечественных и зарубежных работ по медиаобразованию и цифровым вопросам, использование медиа-образования и цифровых технологий в образовании, определение структурно-содержательной модели и путей совершенствования гностических умений будущего социального педагога в процессе медиаобразования. В результате был определен состав учебных задач будущего социального педагога, возможности использования технологий и необходимые умения.

Ключевые слова: социальный педагог, гностические умения, педагогические умения, медиаобразование, медиаобразовательные умения, медиа-технологии, информационные технологии, цифровые технологии.

*Tavasarov M., *¹ Seiitkazy P.¹*

¹*L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nursultan, Kazakhstan*

WAYS TO IMPROVE THE Gnostic SKILLS OF A FUTURE SOCIAL PEDAGOGUE IN THE PROCESS OF MEDIA EDUCATION

Abstract

The article considers the directions of the problem of improving the gnostic skills of the future social pedagogue in the process of media education. In the development of modern education, the main trend is the active use of media opportunities. Currently, one of the urgent problems in the process of media education is the improvement of the gnostic skills of the future social pedagogue,

who is able to effectively organize pedagogical activity and evaluate its results in the conditions of transformation of the media and information space on the basis of a social order for the training of teaching staff and the modern education system. Modern society lives in a world of copper and digital technologies. In modern science, methodology is considered, first of all, as a set of ideological principles in their application in solving complex theoretical and practical problems: it is the ideological position of the researcher, at the same time it is knowledge of the methods of cognition, practical activity that substantiates the original principles and ways of their real application. The content of the high philosophical level of methodology constitutes the general principles of knowledge and the categorical system of science as a whole. Science-facts, phenomena, languages, methods; action-mastering knowledge, solving problems, conducting experiments, creative work; knowledge-definition, concepts, laws, theories. The purpose of the research is to analyze and study domestic and foreign works on media education and digital issues, the use of media education and digital technologies in education, to determine the structural and content model and ways to improve the gnostic skills of the future social pedagogue in the process of media education. As a result, the composition of the educational tasks of the future social pedagogue, the possibilities of using technologies and the necessary skills were determined.

Keywords: social pedagogue, gnostic skills, pedagogical skills, media education, media education skills, media technology, information technology, digital technology

Негізгі ережелер. Зерттеу мәселесі бойынша философиялық, педагогикалық және психологиялық ғылыми еңбектер негізге алынды. Болашақ әлеуметтік педагогтің гностикалық іскерлігін медиабілім үдерісінде жетілдірудің жолдары мен құрылымдық мазмұндық моделін айқындау мәселелері қарастырылды.

Медиабілім-бұқаралық байланыс заңдылықтарын оқып білуге бағытталған білім саласы. Медиабілім беру мәселесін дұрыс шешудің бірден-бір жолы-бұқаралық ақпарат құралдары өнімдерімен сауатты жұмыс жасай алатын болашақ әлеуметтік педагогті дайындау болып табылады. Медиабілім бағыттарын жүзеге асыру цифрландыруға сәйкес білім берудің барлық жүйесін қайта құруға алып келуде. Медиабілім берудің әдіснамалық негіздері арнайы білім беру үдерісін жаңарту мен қайта құру қағидаларына сәйкес келеді.

Кіріспе. Мемлекет басшысының «Халық бірлігі және жүйелі реформалар-ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында қазіргі жаһандық өзгерістер кезеңінде түлектің білімі еңбек нарығына шыққанға дейін-ақ жеткіліксіз болып қалуы, сонымен қатар, білім беру жүйесіне жігерлі әрі білікті мамандар қажетігінің маңызына тоқтала келіп, «Цифрлы ұстаз» білім беру жобасын жүзеге асыру тапсырылды[1]. Демек, түрлі салаларға цифрлық технологияларды енгізу елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының стратегиялық міндеті болып табылады.

Медиабілім беруді жүзеге асыру педагогтар мен білім алушылар үшін, сондай-ақ жалпы заманауи білім беру үшін жаңа перспективаларды ашады: онлайн-курстар, оқыту платформалары, қашықтықтан оқыту, жеке тұлғалардың білімге қол жетімділігін кеңейту; жеке білім беру траекториялары мен оқытуды дербестендіру; педагогикалық тәжірибемен алмасу мүмкіндігі, вебинарлар мен ашық дәрістерге қатысу, әлеуметтік желілерде үздік білім беру тәжірибесін пайдалану; білім беру ұйымдарында қашықтықтан оқыту технологияларын пайдалана отырып, студенттерге жеке модульдер мен курстарды оқу арқылы академиялық ұтқырлықты кеңейтуді көздейді. Сонымен қатар, үздіксіз білім беру байланысын жоғары деңгейде қамтамасыз ету, жаңа білім беру ақпаратын визуализациялауға, оны қол жетімді етуге мүмкіндік беретін педагогикалық практиканы қабылдау, студенттердің өзін-өзі жетілдіруін ұйымдастыру, білім жетістіктерін бағалаудың жаңа технологияларын қамтамасыз ету, педагогтің орындауындағы бірқатар функцияларды оңтайландыру және жеңілдету қарастырылған.

Осы ретте, медиабілім беру үдерісінде болашақ әлеуметтік педагогтің гностикалық іскерлігін жетілдіру бойынша төмендегідей сипатамаларды келтіреміз.

Әлеуметтік педагогті даярлау-педагогиканың жаңа бір бағыты. Білім беру жүйесінде әлеуметтік педагогті даярлау жоғары оқу орындарының әлемдік тәжірибеге назар аударуына байланысты болды. Әлеуметтік білім беру мемлекеттің саясатын жүзеге асыруға, құндылықтарының қалыптасуына, азаматтардың бәсекеге қабілеттілігін, инновациялық іскерліктерін, белсенділігін арттыруға ықпалын тигізуде ұлттық мүддеге сәйкес екендігін көрсетті.

Әлеуметтік педагогика әдіснамасы негізінде (грек тілінде *methods*-әдіс, және *logos*-ғылым) бір тұтас әлеуметтік педагогиканың ғылыми бағыттарының, құрылымдық компоненттерімен теория және практикалық негіздері анықталады.

Бұл тәжірибелердің негізін С.И. Григорьев, А.М. Егорычев, В.И. Жуков, Л.В. Мардахаев, М.А. Галагузова, И.А. Липский, А.В. Мудрик және басқалар салған және олар әлеуметтік педагогикалық білім беру жүйелеріне талдау жасап, белгілі бір тұжырымдарды қарастырған.

Әлеуметтік педагогиканың теориялық-әдіснамалық негіздері В.Г. Бочарова, В.И. Загвязинский, И.А. Липский, Л.В. Мардахаев, А.В. Мудрик, Г.Н. Филонов, Л.И. Новикова, Ю.С. Мануйлов т.б. еңбектерінде жарияланған.

– Л.В. Мардахаев, - әлеуметтік нормаларды сақтауға, әлеуметтік өзін өзі жетілдіруге бағытталған түрлі санаттардағы адамдармен тікелей әлеуметтік-педагогикалық жұмысты ұйымдастыру [2].

– В.В. Краевский, - әлеуметтік-педагогикалық ақиқатты кескіндейтін білімдерді алу тәсілдері мен тұғырларының принциптері, әлеуметтік-педагогикалық теорияның негіздері мен құрылымы туралы жүйе және ғылыми әлеуметтік-педагогикалық зерттеулердің сапасын бағалау әдістері мен логикасын, бағдарламаларын негіздеу және білімдерді алу бойынша іс-әрекет жүйесі [3].

Қазақстанда, әлеуметтік тәрбие мәселесі Р.Ж. Иржанова, К.Қ. Құнантаева, Б.Ы. Мұқанова, М.Н. Кузьмина, Н.Н. Тригубова, ал болшақ педагогтарды әлеуметтік-педагогикалық жұмысқа даярлау Ш.Ж. Колумбаева, Г.Ж. Меңлібекова, И.Б. Сикымбаева, С.С. Досанова, Р.И. Бурганова т.б. ғылыми-зерттеу жұмыстарында қарастырылған [4]. Әлеуметтік-педагогиканың теориясы танымдық қызметті іске асырады және теориялық білімнің шынайылығы әлеуметтік-педагогикалық практикалық мәселелерін зерттеуді қамтамасыз етеді.

Болашақ әлеуметтік педагогтің медиабілім үдерісіндегі гностикалық іскерлігі-бұл болашақ кәсіби қызметіндегі іскерліктерді жеке тұлғалық құндылық ретінде тану, гностикалық іскерліктердің теориясы мен технологиясын меңгеру, әлеуметтік педагогикалық үдеріске қажет іскерліктерді қолдана алу және нәтижелерін кеңістікке шығару сияқты қабілеттерінің жиынтығы.

ЮНЕСКО мәліметтерінде медиабілім-бұқаралық коммуникацияны меңгерудің теориялық және практикалық іскерліктеріне бағытталған педагогикалық білімнің бір жүйесі [5].

Британ медиапедагогтары R.Kubey, W.J.Potter, W.E.Weber және A.Fedorov медиабілімнің негізгі ұғымдарына: медиа агенттігі-медиа мэтіндерді жасаушылардың жұмысын, функциялары мен мақсаттарын зерттеу; медиа категориясы-медиа мэтіндердің типологиясын – түрлері мен жанрларын зерттеу; медиа технологиялары – медиа мэтіндерді жасау тәсілдерін технологияларын зерттеу; медиа тілдері – медиа мэтіннің вербалды, аудиовизуалды, монтаж-дау қатарларын зерттеу; медиа репрезентациясы – медиа мэтіндегі ақиқатты, авторлық тұжырымдамаларды көрсету, түсіну; медиа аудиториялары-аудитория типологиясын зерттеуді жатқызады [6].

Л.Мастерман медиабілімнің бірқатар қағидаларын тұжырымдаған: қоғамның көптеген әлеуметтік құрылымдарының маңызды саласы; қайта түсіну, қайта таныстыру тұжырымдамасы; жалпы адамның өмірінде жалғаса беретін үдеріс; сыни ойлауды дамыту мен

тәрбиелеу; зерттеу үдерісі; сараптамалық құрал; өз ойын жаңа жағдайларда қолдану қабілеті; ойлау және диалог мүмкіндігі [7].

А. Silverblatt медиасауаттылық элементтері бұл – жалпы коммуникация үдерісі және медианың тұлға мен қоғамға ықпал етуін жетілдіруге мүмкіндік беретін сыни ойлау қабілеттілігі деп көрсетеді [8].

А.В. Федоров медиабілім-медиамәтінді әртүрлі формада жанрларды таңдауға, пайдалануға, сыни талдауға, медианың социумда әрекет етуінің үдерістерін талдауға ықпал ететін білімдері мен іскерліктері деген пікірді қолдайды [9].

И.А. Фатееваның пікірінше медиабілім-тұрақты бақылау жағдайында, табысты кәсібі мен әлеуметтік қызметі үшін, сәйкес білім, іскерлік, мақсаттар мен белгілі бір тұлғалық қасиеттерді қолдану қабілетідеген пікірде [10].

Ал Н.В. Кузьминаның еңбектеріндегі педагогикалық іс-әрекет пен мұғалімнің іс-әрекеттік құрылымдарын зерделей келе төмендегі мәселелені көрсетуге болады [11]:

Гностикалық іскерлік-педагогтің білім саласына жатады. Бұл тек өз пәнін білу туралы ғана емес, сонымен қатар педагогикалық қарым-қатынас тәсілдерін, білім алушылардың психологиялық ерекшеліктерін, өзін-өзі тану және жеке тұлға және іс-әрекеттері туралы білімдер жиынтығы.

Жоғарыда берілген анықтамаларға сәйкес, медиабілім негізінде гностикалық іскерліктерді жетілдіру-дербес шығармашыл және әлеуметтік жауапты іскерлікке қабілеттілік.

Материалдар мен әдістері. Бұқаралық ақпарат құралдары жыл өткен сайын адамдардың өмірінде және білім беру үдерісінде үлкен рөл атқарып келеді. Сондықтан, бүгінгі күні бұқаралық ақпарат құралдарының негізі болып табылатын медиабілімнің жүйелі дамуының маңыздылығы туындайды [12].

Ғылыми әдебиеттерге талдау жасай келе білім беру жүйесінде болашақ әлеуметтік педагогтің медиабілім беру үдерісіндегі гностикалық іскерлігін жетілдіру мәселесінің толық зерттелмегені айқындалды. Болашақ әлеуметтік педагогтің медиабілім беру үдеісінде гностикалық іскерліктерін жетілдіруге бағытталған ұйымдастырушылық педагогикалық жағдайды анықтау, негіздеу, жүзеге асыру, гностикалық іскерлік деңгейлерін анықтауға арналған диагностикалық бағалау және жетілдіру жолдары мен әдіс-тәсілдерін айқындау жүзеге асырылды. Зерттеуде қойылған мақсатқа жету үшін теориялық-эксперименттік әдістер мен әдіснамалар қолданылды. Ғылыми еңбектерде көрініс тапқан зерттеу мәселесі бойынша әртүрлі ғылыми көзқарастарды кешенді зерттеуде, сонымен қатар практикалық тәжірибені ұғынуда қолданылған теориялық талдау, синтезду, жалпылау әдістері қарастырылды.

Әлеуметтік-педагогикалық іс-әрекет әлеуметтену дағдарысы көрініс бергенде пайда болады. Әлеуметтік білім беру екі міндетті атқарады:

- қоғам және қоғамдық қатынастар, адамның әлеуметтік өзара әректесуі және қарым-қатынасы туралы тұтас білімдер жүйесі;
- әлеуметтік араласуға, қарым-қатынасқа психологиялық даярлыққа қажет практикалық іскерліктерді меңгеру [13].

Медиабілім-бұқаралық байланыс заңдылықтарын оқып білуге бағытталған білім саласы. Медиабілімнің міндеті жас ұрпақты қазіргі ақпараттық заман талаптарына, түрлі ақпаратты қабылдау мен талдауға дайындау, адамды оны түсінуге, оның психикаға әсерін білуге үйрету, байланыстың вербальдық емес формалары негізінде, техника құралдары мен қазіргі ақпараттық технологиялар көмегімен қарым-қатынас жасау тәсілдеріне үйрету.

Төменде медиабілімді қолдана отырып, педагогикалық міндеттерді жүзеге асырудағы қажетті гностикалық іскерліктер ұсынылады:

Медиабілім негізінде педагогикалық міндеттерді жүзеге асыру: медиа жаңа білімді іздеу мен әдістеріне сәйкес педагогикада қолдану; білім беру мен тәрбиелеудегі өзекті мәселелерді

шешуде, жаңа медиалық технологияларды іздеу; медиа технологияларды пайдаланудағы педагогикалық іскерлігін жетілдіру.

Педагогикалық іскерліктер: медианың жаңа білім көздерін табудағы педагогикалық мүмкіндіктері; педагогикалық тұрғыдан маңызды медиалық ақпараттарды табу және құру қабілеті; медиабілім беру салаларындағы іскерліктері.

Медиабілім беру мәселесін дұрыс шешудің бірден-бір жолы-бұқаралық ақпарат құралдары өнімдерімен сауатты жұмыс жасай алатын болашақ әлеуметтік педагогті дайындау болып табылады.

Медиабілім берудің бағыттары:

- қазіргі ақпарат жағдайында ұрпақты өмірге дайындау;
- ақпаратты қабылдау, түсіну және талдай білу;
- техника құралдарының көмегімен қарым-қатынас жасау қабілеті.

Медиабілім бағыттарын жүзеге асыру цифрландыруға сәйкес білім берудің барлық жүйесін қайта құруға алып келуде. Медиабілім беру мен цифрлық ақпарат көздерін пайдалануда педагогтің көз-қарасы мен оның функцияларын кеңейту (электронды білім беру мазмұнын дамыту, онлайн курстар құру, медиа технологияларды таңдау және пайдалану, әлеуметтік желілерде студенттермен және ата-аналармен қарым-қатынас жасау т.б.), білім беру ұйымын басқаруға цифрлық құралдар құру, электрондық білім беру ортасын енгізу. Мұндай түбегейлі өзгерістер медиабілім сапасына бірқатар мәселелер туғызады. Аталған мәліметтер медиабілім берудегі іскерліктер мен әдіс-тәсілдерге негізделеді.

Медиабілім беру үдерісіндегі іскерліктердің түрлері мен әдіс-тәсілдері:

Дескриптивті: мазмұндап айту, медиамәтін оқиғасын сипаттау.

Жіктемелік: медиамәтіннің тарихи және социомәдени контекстегі орнын анықтау.

Сараптамалық: медиамәтін құрылымы, медиамәтін тілі, авторлық тұжырымдама және т.б. талдау.

Тұлғалық: медиамәтіннен туындаған қарым-қатынас, қобалжу, еске түсіру, сезімдер, байланыстарды сипаттау.

Түсіндірмелі-бағалау: медиамәтін туралы эстетикалық, моральдық және т.б. өлшемдерге сәйкес оның қасиет-тері туралы пайымдауларды қалыптастыру.

Нәтижелер және талқылау. Әлемдік медиабілімдік көзқарас бойынша, бұқаралық ақпарат және байланыс құралдары хабарлар мен медиамәтіндерді тарату міндетінен бөлек әртүрлі маңызды қызметтерді атқарады [14].

Жаңа бұқаралық ақпараттық құралдардың революциясы «new media revolution» қарым-қатынастың мәтіндік, жазбаша формаларының басымдығы түбегейлі өзгерістерді көрсетуде. Бұл әртүрлі мәтіндік және сандық ақпаратты өңдеу мен сыни ойлауға, сонымен қатар қоғамдастық пен жалпы қоғам үшін қызметтік, практикалық мәні бар жаңа білім құруға мүмкіндік беретін аналитикалық бірліктер кешенін қамтиды. Цифрлық сауаттылық «digital literacy» тұлғаның өмір сүруімен дамуы барысында қалыптасатыны анық көрінеді. Цифрлық-технологияларды қолдану іскерліктерін меңгермей, ХХІ ғасыр қоғамындағы сәтті әлеуметтенуге қабілетсіз болатыныда анық байқалады.

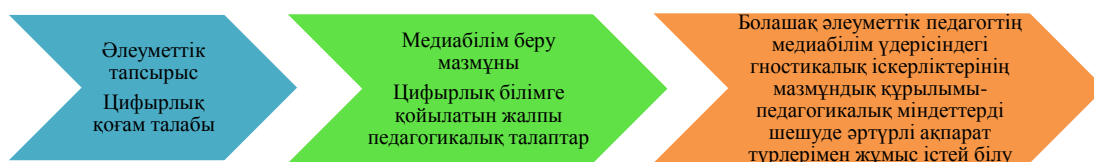
Елімізде ақпараттық технологиялардың рөлі мен білім беру туралы тұрақталған көзқарастарды ойластыру бойынша жұмыс қарқынды жүргізілді. PISA сияқты көлемді халықаралық зерттеу жобасы білім беру жүйесінің құрылымын өзгертуге және жаңа әлеуметтік-экономикалық қатынастарға қосуда. Қазіргі таңдағы зерттеулер мен жобалар білім беру сапасына, қазақстандық білім беру бағдарламаларының халықаралық талаптарға сәйкес келуі мен жаңа стандарттарды ендіруге бағытталуда.

Біздің жүргізген зерттеу жұмыстарымыздың нәтижесі бойынша болашақ әлеуметтік педагогтің гностикалық іскерлігін медиабілім үдерісінде жетілдірудің моделі дайындалды. Қазіргі әлеуметтік-экономикалық жағдайында болашақ әлеуметтік педагогтің

гностикалық іскерлігін медиабілім үдерісінде жетілдіру бағыттары бойынша олардың білімдерін арттыру, дағдыларымен іскерліктерін жетілдіруқазіргі кезеңнің өзекті мәселелерінің бірі екендігін көрсетіп отыр.Бұл жағдай әлеуметтік педагогтің медианы пайдалану әлеуетін ғылыми тұрғыдан зерделеуді қажет етеді. Осы мақсатқа жету үшін келесі міндеттер қойылды:

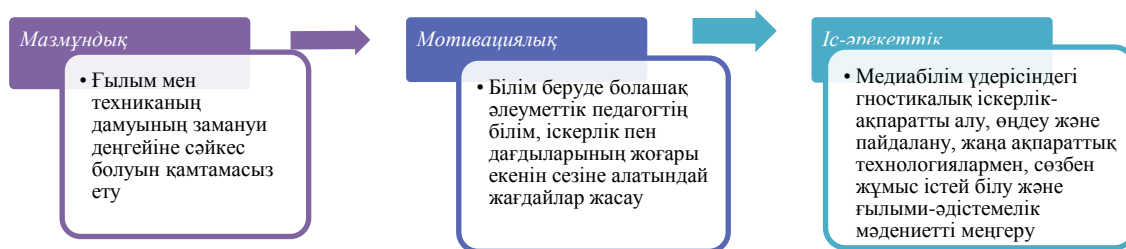
- медиа білім мен цифрлық технологияларды білім беруде пайдалану бағыттарын айқындау;
- медиабілімменцифрлық технологияларды пайдаланудаәлеуметтік педагогтің функциялары мен міндеттерін іріктеу және жіктеу, қажеттііскерліктер және оларды пайдаланудың тиімді тәсілдері мен шешімдерін анықтау;
- білім беру бағдарламаларын іске асыру кезінде медиа мен цифрлық технологияларды пайдаланудағы негізгі мәселелерді анықтау мақсатында студенттерге медиабілім беру;
- медиа және цифрлық технологияларды пайдалану бойынша әлеуметтік педагогтің әлеуетін толық іске асыру үшін педагогикалық жағдайлар жасау.

Зерттеу жұмысымыздың модельдік мақсаты – медиабілім беру үдерісінде болашақ әлеуметтік педагогтың гностикалық іскерлігін жетілдіру болып табылады.Бұл бағыттарды жүзеге асыруда қоғам сұранысы мен ұсынысына сәйкес зерделеу және болашақ әлеуметтік педагогтің білімі, іскерлігі мен дағдысын әдіснамалық тұрғыдан негіздеу мақсаты қарастырылды.

Сурет 1 - Әлеуметтік тапсырыс қоғам талабы

Болашақ әлеуметтік педагогтарды даярлаудатөмендегідей бағыттары анықталды, олар болашақ әлеуметтік педагогтарды даярлауда мынадай факторлармен байланысты:

Сурет 2 - Болашақ әлеуметтік педагогтарды даярлаудың бағыттар

Медиабілім берудің әдіснамалық негіздері арнайы білім беру үдерісін жаңарту мен қайта құру қағидаларына сәйкес келеді.

Әдіснамалық тәсілдердің нәтижесі:

- әлеуметтік педагогтің медиа және цифрлық технологияларды қолдануы мен білім берудегі әлеуметтік және педагогикалық-психологиялық, аспектілерді зерттеуге бағыттау;
- теориялық-практикалық тұрғыда, медиа және цифрлық технологияларды пайдалану бойынша жеке және кәсіби бағытталуы тиіс, осыған сәйкес, болашақ әлеуметтік педагогтің әлеуетін іске асыру мен педагогикалық қызметін жетілдіруге назар аудару.

Сурет 3 - Болашақ әлеуметтік педагогтарды даярлаудың әдіснамалық тәсілдері

Медиабілім беру мен цифрлық технологияларды пайдаланудағы әлеуметтік және педагогикалық-психологиялық негізі анықталды, олар:

- медиа және цифрлық технологияларды пайдалану бағытындағы ұйымдастыру әдістері, цифрландыру құралдары, олардың медиабілім салаласындағы мүмкіндіктері;
- медиа білім беру және цифрландырудың жалпы қоғамға, жеке тұлғаны дамытуға және әлеуметтік педагогикалық-психологиялық тұрғыда байланысы.

Аталған мәліметтерге сәйкес, іскерлік, нәтижелік-бағалу компоненті мен болашақ әлеуметтік педагогтің кәсіби қызмет жағдайына бейімделуі қарастырылды.

Педагогикалық қызметтегі гностикалық іскерлік компоненттері: әдістемелерді қолдану-тәрбиелеу, оқыту, зерттеу; педагогикалық іс-әрекеттің әдістері мен тәсілдерін меңгеру; жаңа технологияларды меңгеру; инновациялық және шығармашылық іс-әрекеттерді меңгеру; педагогикалық тәжірибені ұтымды пайдалану; педагогикалық жағдайларды шешу.

Нәтижелік-бағалу компоненті: Білімділік; конструктивтік; ұйымдастырушылық; коммуникативтік; зерттеушілік; жобалық.

Болашақ әлеуметтік педагогтің кәсіби қызмет жағдайына бейімделуі: гностикалық іскерліктері; кәсіби әдістемелік; технологиялық; психологиялық; интеллектуальдық қызмет; интегралдық үдерістерге бағдарлылық.

Қорытынды. Медиабілім беру үдерісінде болашақ әлеуметтік педагогтің «гностикалық іскерлігін жетілдіру» ұғымын талдау бізге медиа және цифрлық технологияларды пайдаланудағы педагогтің әлеуетін түсіну мен іске асырудың теориялық негіздерін жасауға мүмкіндік берді:

- медиабілім берудегі гностикалық іскерліктерді жетілдіру болашақ әлеуметтік педагогтерге білім беру және оқыту мәселелерін шешуге мүмкіндік береді;

- медиа және цифрлық технологияларды пайдаланудағы болашақ әлеуметтік педагогтің әлеуеті анықталады, білім беру мен тәрбиелеу мәселелерін шешудегі кәсібилігі, кәсіби құзыреттілігі, жеке қасиеттері, көзқарасы, құндылықтары, қарым-қатынасы және оларды пайдалану мүмкіндіктері артады.

Сондықтан, болашақ әлеуметтік педагогтердің гностикалық іскерліктерін медиабілім үдерісінде жетілдіруде қоғам тапсырысымен болашақ мамандардың қажеттіліктерін ескеру маңызды деп ойлаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Тоқаев Қ.К. «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауы [Электрондық ресурс]. - Қолжетімділік тәртібі: <https://akorda.kz/>.
2. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика [Текст]. - Гардарика, 2005. - 269 с.
3. Краевский В. В. Основы учебно-исследовательской деятельности [Текст]. - Издательство: Академия, 2012. - 255 с.

4. Жексембинова А.К. Университеттік білім беру жүйесінде болашақ әлеуметтік педагогтардың зерттеушілік құзыреттілігін қалыптастыру. Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация (6D012300 –Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану) [Мәтін]. Алматы: 2017.
5. UNESCO. The Seville Recommendation [Text] // Youth Media Education. -Paris: UNESCO, 2002.
6. Fedorov A. Media Education in Russia: A Brief History Текст. /A.Fedorov [Текст] // Marcus Leaning. Issues in Information and Media Literacy: Criticism, History and Policy. Santa Rosa, California: Informing Science Press, 2009. -P. 167- 188.
7. Мастерман Л. Обучение языку средств массовой информации [Текст] // Специалист. - 1993. - № 5. - С.31-32.
8. Silverblatt A.A. and Enright Eliceiri, E.M. Dictionary of Media Literacy. Westport, Connecticut [Text]. - London: Greenwood Press, 1997. - 234 p.
9. Федоров А.В. Медиаобразование, медиаграмотность, медиакритика и медиакультура [Текст] // Высшее образование в России. - 2005. - № 6. - С.134-138.
10. Фатеева И.А. Медиаобразование: теоретические основы и опыт реализации: монография /И.А.Фатеева. [Текст]. - Челябинск: Изд-во Челяб. гос. ун-та, 2007. - 270 с.
11. Кузьмина Н.В. Исследования гуманитарных систем [Текст]. - Краснодар: Парабеллум, 2013. - 90 с.
12. Сейітқазы П.Б. Болашақ мұғалімдерді БАҚ арқылы тәрбие үрдісіне дайындау. Монография [Мәтін]. - Астана, 2009. - 311 б.
13. Таубаева Ш.Т. Педагогика әдіснамасы: оқу құралы [Мәтін]. - Алматы: Қарасай, 2016. - 432 б.
14. Rakisheva G., Abdirkenova A., Abibulayeva A., Seiitkazy P., Tazhetov A. Tools of Adaptation in the Context of Globalization of Future Teachers: Transcultural Competence [Text] // Entomology and Applied Science Letters. Volume 5. - Issue 3. - 106- 112 p

References:

1. Токаев К.К. «Halyk birligi zhәне zhyeli reformalar–el orkendeui berik negizi» atty Kazakstan halkyna Zholdauy [The unity of the people and systemic reforms are a solid foundation for the countrys prosperity]. Retrieved from <https://akorda.kz/>.
2. Mardahaev L.V. Socialnai pedagogika [Social pedagogy] [Text]. -Gardariki, 2005. -269 p.
3. Kraevskij V.V. Osnovy uchebno-issledovatel'skoi deiatelnosti [Fundamentals of educational and research activities] [Text]. -Publishing house: Academy 2012. -255p.
4. Zhekseminova A. K. Universitettik bilim beru zhyesinde bolashak aleumettik pedagogtardyn zertteushilik kuzrettiligin kalyptastyru [Formation of research competencies of future social teachers in the university education system] Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy (PhD) (6d012300 – social pedagogy and self-knowledge) [Text]. -Almaty: 2017.
5. UNESCO. The Seville Recommendation [Text] // Youth Media Education. -Paris: UNESCO, 2002.
6. Fedorov A. Media Education in Russia: A Brief History. /A.Fedorov [Text] // Marcus Leaning (Ed.). Issues in Information and Media Literacy: Criticism, History and Policy. Santa Rosa, California: Informing Science Press, 2009. -P. 167- 188p.
7. Masterman L. Obuchenie yazykusredstv massovoi informatsii [Teaching the language of mass media] [Text] // Specialist. -1993. -№ 5. - P.31-32.
8. Silverblatt A. A and Enright Eliceiri, E.M. Dictionary of Media Literacy. Westport, Connecticut [Text]. -London: Greenwood Press, 1997. -234 p.
9. Fedorov A.V. Mediaobrazovanie, mediagramotnost', mediakritika i mediakultura [Media education, media literacy, media criticism and media culture] [Text]. -Higher education in Russia. 2005. № 6. P. 134-138.
10. Fateeva I.A. Mediaobrazovanie teoreticheskie osnovy i opyt realizatsii [Media education theoretical foundations and implementation experience] Monograph [Text]. -Chelyabinsk, 2007. -270 p.
11. Kuzmina N. V., Zharinova E. N. Metody issledovaniya obrazovatelnykh sistem, monograph [Methods of research of educational systems, monograph] [Text]. - Publishing Center NU «Center for Strategic Studies», 2018. -162p.
12. Seitkazy P.B. Bolashak mugalimderdi BAK arkyly tarbie urdisine dajyndau [Preparing future teachers for the educational process through the media] Monograph [Text]. -Astana: L. N. Gumilyov Eurasian National University, 2019. - 311p.
13. Taubaeva S.T. Pedagogika adisnamasy [Methodology of pedagogy] [Text]. - Almaty: Karasay, 2016. - 432 p.
14. Rakisheva G., Abdirkenova A., Abibulayeva A., Seiitkazy P., Tazhetov A. Tools of Adaptation in the Context of Globalization of Future Teachers: Transcultural Competence [Text] // Entomology and Applied Science Letters. Volume 5. - Issue 3. - 106- 112 p